

บทที่ 4

สภาพทั่วไปของโรงเรียนและชุมชนกรณีศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ใช้เทคนิควิธีที่เรียกว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับผู้ปกครองนักเรียนและสมาชิกในชุมชนในการสร้างความตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น และเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิจัยอย่างชัดเจนมากขึ้น ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชนโดยสังเขปเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สภาพความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน บริบทที่เอื้อและเป็นอุปสรรค รวมถึงแนวทางการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

สภาพโดยทั่วไปของชุมชนของโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์

การศึกษาสภาพโดยทั่วไปของชุมชนของโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์ผู้วิจัยใช้การสังเกต การสำรวจชุมชนและการพูดคุยขอข้อมูลจากบุคคลและหน่วยงานในชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียนบางขวดอนุสรณ์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์ ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิก อบต. เป็นต้น การนำเสนอข้อมูลทั่วไปแบ่งเป็น 3 ประเด็นได้แก่ ลักษณะทางกายภาพและที่ตั้งของชุมชน ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชน และลักษณะทางเชื้อชาติของประชากรในชุมชน

1. ลักษณะทางกายภาพและที่ตั้งของชุมชนของโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์ครอบคลุมพื้นที่ หมู่ 5 ถึงหมู่ 12 ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่ตั้งของชุมชนมีระยะทางห่างจากพื้นที่เขตดอนเมืองของกรุงเทพมหานครประมาณ 10 กิโลเมตร การเดินทางติดต่อระหว่างชุมชนกับเมืองหลวง (กรุงเทพมหานคร) สะดวกรวดเร็ว มีถนนสายหลักเชื่อมระหว่างเขตดอนเมือง 2 เส้นทางคือ ถนนสายรังสิต-นครนายก แยกจากถนนพหลโยธินบริเวณตลาดรังสิตเลียบคลองธัญบุรีและถนนสายคลองหลวง-บางชันซึ่งแยกจากถนนพหลโยธินบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตผ่านทางอำเภอลองหลวง ทั้งสองเส้นทางใช้เวลาเดินทางจากสนามบินดอนเมืองประมาณ 20 นาที นอกจากนี้ยังมีเส้นทางอื่นให้เลือกใช้อีกหนึ่งเส้นทางคือ เส้นทางถนนวงแหวนตะวันออกเชื่อมระหว่างถนนลำลูกกากับถนนพหลโยธินผ่านพื้นที่ตำบลคลองสี่ อำเภอลองหลวง การเดินทางสามารถใช้ได้ทั้งพาหนะส่วนตัว รถแท็กซี่ รถตู้โดยสาร รถโดยสารเล็ก(สองแถว) และรถโดยสารประจำทางสาย 538 สาย 504 เป็นต้น ซึ่งจากการสังเกตและพูดคุยกับครูและประชา

ชนในพื้นที่พบว่าพาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองได้แก่รถยนต์ส่วนตัวและรถบัสดโดยสารประจำทาง (รถบัสเขียว) ซึ่งวิ่งระหว่างคลองห้ากับตลาดรังสิต

“ถ้าจะไปตลาดในเมืองหรือไปธุระส่วนใหญ่ที่จะไปรถโดยสาร แต่ก็ไม่ค่อยได้ไปเท่าไร อย่งมากก็แค่อำเภอ ไปติดต่อธุระ บางทีก็ไปธนาคาร คนที่มีรถยนต์ส่วนมากเขาก็จะขับไปเอง บางทีเขาก็ชวนไปด้วย”

(ผปค.4 / 8 มิ.ย. 2547)

“การเดินทางหลัก ๆ ของที่นี่ยังขึ้นอยู่กับว่าคนที่เดินทางเขามีรถหรือเปล่า ถ้ามีรถยนต์หรือมอเตอร์ไซค์ส่วนมากเขาจะขับไปเอง แต่ถ้าไม่มีส่วนมากก็จะไปรถเขียวเพราะไม่ต้องต่อรถหลายทอด พวกแท็กซี่ที่นี่ไม่ค่อยมีผ่าน บางคนที่เขาไม่รู้ก็จะนั่งจากข้างนอกเข้ามา”

(คุณตรี / 6 ก.ย.2547)

“ส่วนมากก็จะไปรถเขียว นั่งไปพักเดียวก็ถึงแล้ว ตอนเช้ามาทำงานก็มาขึ้นที่ฟิวเจอร์ ใช้เวลาตั้งแต่ออกจากบ้านมาถึงโรงเรียนก็ประมาณ 1 ชั่วโมง ตอนเช้าออกจากบ้านราว ๆ หกโมง ถึงโรงเรียนก็ประมาณเจ็ดโมง”

(ครุฑาท / 20 ก.ย. 2547)

“เท่าที่สังเกตคนที่ไม่มีรถเขาจะไปรถเขียว ถ้ามีรถยนต์ก็เอารถไปเอง รถอย่างอื่นก็ไม่ค่อยเห็นเพราะต้องไปต่ออีก รถเขียวไปลงที่อำเภอ(คลองหลวง)ได้เลย”

(ผปค.10/ 13 ก.ค. 2547)

และการสอบถามถึงความสะดวกในการเดินทางติดต่อระหว่างชุมชนกับตลาดรังสิตหรืออำเภอคลองหลวงพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการเดินทางค่อนข้างสะดวกสบายโดยเฉพาะคนที่มีรถยนต์ส่วนตัว สำหรับคนที่ต้องใช้รถบัสดโดยสารประจำทางก็จะตอบในลักษณะเดียวกันว่าไม่ลำบากแต่อย่างใด ยกเว้นในช่วงกลางคืนที่รถโดยสารประจำทางหยุดวิ่ง ถ้ามีธุระด่วนก็จะใช้รถรับจ้างหรือไหว้วานคนที่รู้จักพาไปซึ่งส่วนใหญ่มองว่าไม่เป็นปัญหาในเรื่องการเดินทางติดต่อกับตัวอำเภอหรือโรงพยาบาล

“ที่บ้านไม่มีรถยนต์ ถ้าไปโรงพยาบาลก็รถโดยสาร บางทีก็อาศัยไปกับคนที่เขามีรถ แต่ส่วนใหญ่ก็จะไปรถโดยสาร นั่งรถไปสักพักก็ถึง ไม่นาน เสร็จธุระแล้วก็มานั่งรอสักพักก็มา”

(ผปค5/ 14 มิ.ย. 2547)

“ถามว่าสะดวกหรือเปล่า สำหรับคนที่มียกก็สะดวกนะเพราะถนนที่นี่ดี ถ้าจะไปอำเภอหรือไปโรงพยาบาลก็ขับรถแป็บเดียว ส่วนมากผมก็จะขับรถไปเองเพราะทันใจดี”

(คุณตรี / 6 ก.ย.2547)

“เรื่องเดินทางที่นี่ไม่เป็นปัญหา เพราะรถเยอะ บางทีก็อ้ายกันไป ใครมีรถก็ชวนกันไป ถ้าไม่มีก็รอรถโดยสาร ช้าหน่อยแต่ก็สะดวก ไปถึงเหมือนกัน”

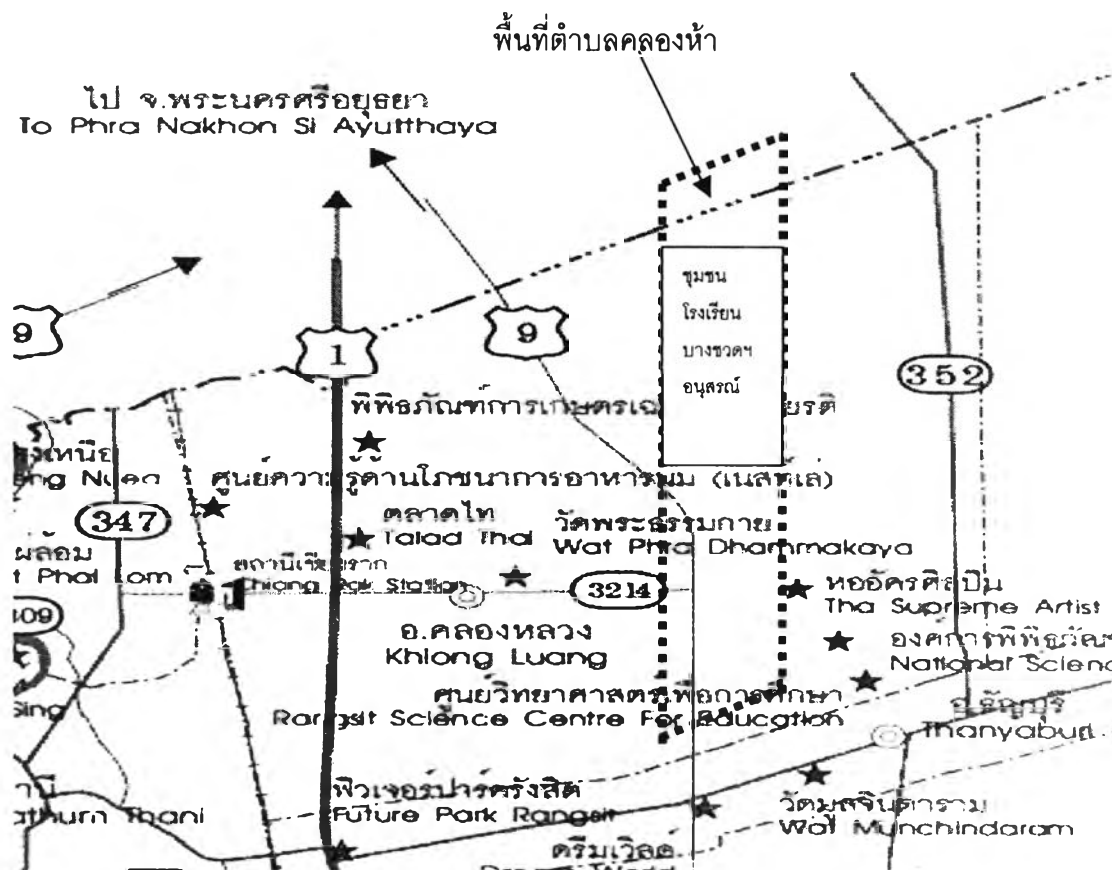
(ผปค.13 / 11 ส.ค. 2547)

“ตอนเช้าจะมารอเที่ยว เดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง ถามว่าสะดวกมั๊ย ก็สะดวกดี ลำบากนิดหน่อยตอนออกจากบ้านมาต่อรถ ต้องปั่นจักรยานออกมา ส่วนเวลากลับนี้ส่วนใหญ่ก็จะอ้ายรถ ดชด. ไปลงตรงแยกแล้วขึ้นรถบัสต่อ”

(ครูนาท / 20 ก.ย. 2547)

สำหรับการเดินทางติดต่อระหว่างชุมชน กับอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีมีเส้นทางหลักสองทางคือ ใช้เส้นทางคลองหลวง-บางขันธุ์หรือเส้นทางรังสิต-นครนายกผ่านตลาดรังสิตเข้าตัวจังหวัดปทุมธานีและอีกเส้นทางคือเส้นทางถนนวงแหวนตะวันตกออกผ่านมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตเข้าสู่เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งการเดินทางจะสะดวกน้อยกว่าการเดินทางเข้าเขตกรุงเทพมหานคร การเดินทางสามารถใช้ได้ทั้งพาหนะส่วนตัวและรถโดยสารประจำทางโดยต่อรถโดยสารได้ที่ตลาดรังสิต ใช้เวลาเดินทางเข้าตัวจังหวัดปทุมธานีประมาณ 30 นาที แต่โดยภาพรวมประชาชนก็จะไม่ค่อยได้เข้าไปในตัวจังหวัดปทุมธานีมากนัก

แผนภาพที่ 7 แสดงที่ตั้งอำเภอคลองหลวงและตำบลคลองห้า

สถานที่สำคัญในชุมชน

สำหรับสถานที่สำคัญในชุมชน จากการสังเกตและพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่พบว่า ชุมชนมีสถานที่สำคัญอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหลายแห่งได้แก่ ตลาดไทซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าส่งสินค้าที่สำคัญของประเทศ ตั้งอยู่ในเขตตำบลคลองสาม ซึ่งจากการสอบถามผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และผู้บริหารพบว่าถึงแม้ว่าตลาดไทจะเป็นแหล่งค้าขายที่สำคัญและก็มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของชุมชนไม่มากนัก

“ไม่ได้ส่งที่ตลาดไท ส่วนมากจะมีรถเข้ามารับซื้อที่ส่วนเลย เขาไปขายต่ออีกทอด ที่ตลาดไทยังไม่เคยเข้าไปขายเลย แถวนี่ส่วนมากจะมีรถเข้ามารับ ไม่ได้เอาไปขายเอง”

(คุณนีย์ / 23 พ.ย. 2547)

จากการพูดคุยกับผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่าถึงแม้ว่าตลาดไทจะเป็นแหล่งการค้าส่งที่สำคัญของประเทศแต่กลับมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่และ

เศรษฐกิจชุมชนไม่มากนักและในทางกลับกัน ผู้บริหารให้ข้อมูลว่าตลาดไทมีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในช่วงที่มีการจัดกิจกรรมวันเด็กซึ่งถ้าทางโรงเรียนเข้าไปขอรับบริจาคผลไม้และสิ่งของก็จะได้รับการบริจาคเป็นจำนวนมากทุกปี

“คนที่นี่ จริง ๆ แล้วเขาไม่ได้ไปที่ตลาดไทกันนะ เวลาขายของก็จะมีพ่อค้าเข้ามาซื้อถึงที่เลย ไข่ได้เอาไปขายเอง แต่ถ้าวันเด็ก เราเข้าไปขอเขาก็จะให้เยอะมาก ยิ่งถ้าติดต่อล่วงหน้าแต่เนิ่น ๆ นะ เอรารถไปชนคันยังแทบไม่หมดเลย”

(ผู้บริหาร /17 ม.ค. 2547)

สถานที่สำคัญลำดับต่อมาได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตคลองหก ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1 ตำบลคลองหก เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญสำหรับคนในเขตอำเภอคลองหลวงซึ่งในเบื้องต้นผู้วิจัยเข้าใจว่าจะมีเยาวชนในเขตพื้นที่เข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อได้เข้าไปพบปะกับประชาชน ผู้บริหารและผู้นำชุมชนในพื้นที่กลับพบว่าเยาวชนในพื้นที่เองมีโอกาสได้เข้าไปศึกษาในสถาบันแห่งนี้ไม่มากนัก นักศึกษาส่วนใหญ่จะมาจากพื้นที่อื่น ส่วนเยาวชนในพื้นที่ก็จะไปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เช่นกัน สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียงที่เยาวชนเข้าไปศึกษาต่อค่อนข้างมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ ส่วนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตคลองหกกลับให้บริการในด้านอื่น ๆ แก่ ชุมชน เช่น บริการสระว่ายน้ำ เป็นสถานที่สำหรับออกกำลังกาย เป็นต้น

“พา..... (ลูกชาย) ไปว่ายน้ำ ครู ..... ก็พา ..... (หลาน) ไปว่ายน้ำเหมือนกัน วันเสาร์-อาทิตย์ ถ้ามีเวลาจะพาไป สระว่ายน้ำเขาดี คนข้างนอกเข้าไปใช้บริการได้”

(ผู้บริหาร /17 ม.ค. 2547)

“คนแถวนี้เรียนไม่เยอะ เท่าที่ดูนะ ส่วนใหญ่จะมาจากที่อื่น เด็กแถวนี้ก็ไปเรียนที่อื่นเหมือนกัน รู้สึกว่าจะไปกันมากที่ราชภัฏเพชรบุรี ที่คลองหกเขาจะไปว่ายน้ำกันมากกว่า”

(คุณตรี / 2 พ.ย. 2547)

“เด็กที่จบส่วนใหญ่เขาจะต่อสายอาชีพ อย่างรุ่นหนูนะ ส่วนใหญ่เลยก็จะไปพวกเทคนิคพานิชย์ ถ้าระดับป.ตรี อย่างหนูก็ไปต่อที่เพชรบุรี มีเพื่อนที่จบพร้อมกันไปเรียนที่นั่นหลายคน”

(ครูอารี / 8 พ.ย. 2547)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตองครักษ์ ตั้งอยู่ในพื้นที่คลอง 16 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ห่างจากชุมชนประมาณ 20 กิโลเมตร และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอคลองหลวง ห่างจากชุมชนประมาณ 10 กิโลเมตร สถาบันอุดมศึกษาทั้งสองแห่งเป็นแหล่งการเรียนรู้และให้บริการต่าง ๆ แก่ประชาชนในเขตชุมชน โดยเฉพาะด้านการรักษาพยาบาลซึ่งโรงพยาบาลของคณะแพทยศาสตร์มีความทันสมัยและได้รับความนิยมจากประชาชนในการเข้ารับการรักษาพยาบาล โดยเฉพาะโรงพยาบาลของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งมีประชาชนเข้าไปใช้บริการเป็นจำนวนมาก ส่วนโรงพยาบาลของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตองครักษ์ก็มีความทันสมัยใกล้เคียงกัน ผู้บริหารโรงเรียนได้เข้ารับการผ่าตัดเพื่อรักษาโรคเกี่ยวกับกระดูกสันหลังซึ่งแพทย์ที่ทำการผ่าตัดมีความเชี่ยวชาญมาก

“ก่อนผ่าตัดก็ไม่คิดอะไรมาก พอผ่าแล้วคนโน้น คนนี้มาพูดให้ฟังว่าคนที่ผ่าแบบนี้มีโอกาสหายน้อย เราก็ใจไม่ดีแต่ก็ตัดสินใจผ่าไปแล้ว พอออกมาอย่างนี้ก็นับว่าโชคดีมาก ยอมรับว่าหมอนี่เก่งมาก ที่ตัดสินใจให้ผ่าก็เพราะเห็นว่ามีประสบการณ์ ...หมอนี่เคยทำสำเร็จมาแล้ว แต่ก็ตกใจนะเวลามีคนมาพูด .....

(ผู้บริหาร / 17 ม.ค. 2547)

“ส่วนใหญ่เลยนะ เขาจะไปที่โรงพยาบาลคลองหลวงเพราะอยู่ใกล้ แต่ถ้าหนักหน่อยก็ไปที่ธรรมศาสตร์ บางคนก็ไปที่คลองสิบก(องครักษ์) สองแห่งนี้ น่าจะไปที่ธรรมศาสตร์มากกว่าเพราะใกล้กว่า”

(คุณแอ๊ด / 5 พ.ย. 2547)

ศูนย์การค้าพิวเจอร์พาร์ค รังสิต ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง เป็นศูนย์รวมของห้างสรรพสินค้าหลายห้าง อาทิ ห้างเซ็นทรัล บิ๊กซี โรบินสัน เป็นต้น ความเข้าใจของผู้วิจัยในช่วงแรกคิดว่าที่นี่เป็นแหล่งการค้าที่ประชาชนในพื้นที่อำเภอคลองหลวงและอำเภอต่าง ๆ เข้ามาจับจ่ายซื้อสินค้ากันเป็นจำนวนมากแต่จากการสังเกตและพูดคุยตลอดช่วง 7-8 เดือนกลับพบว่าประชาชนในพื้นที่ไม่เข้าไปใช้บริการมากอย่างที่เข้าใจแต่แรก แต่พบว่ากิจกรรมตลาดนัดในชุมชนเป็นแหล่งจับจ่ายซื้อขายสินค้าที่สำคัญของชุมชนหมู่บ้านต่าง ๆ โดยจะเวียนกันจัดสัปดาห์ละ 3 วัน ในหมู่ 5 หมู่ 9 และหมู่ 11 ซึ่งประชาชนได้เข้าไปจับจ่ายซื้อสินค้ากันเป็นจำนวนมากทั้งของกินและของใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยตลาดนัดจะขายสินค้าในช่วงเย็นระหว่างเวลาประมาณ 16.00 – 19.00 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ประชาชนเลิกงานแล้วและสามารถมาจับจ่ายซื้อของได้สะดวก

และถึงแม้ว่าตลาดนัดจะแยกจัดหลายหมู่แต่เท่าที่สังเกตประชาชนในหมู่ที่ไม่ได้จัดก็จะไปจับจ่ายซื้อของในหมู่อื่นด้วยเนื่องจากอยู่ไม่ไกลกันมากนัก สามารถเดินทางไปได้โดยใช้รถจักรยานยนต์

“ที่ฟิวเจอร์ฯ คนที่นี่เขาไม่ค่อยไปนะ ผมว่าเศรษฐกิจที่นี่ขึ้นอยู่กับตลาดนัดตอนเย็นมากกว่า เพราะสะดวกดี อยู่ไม่ไกล พอเลิกงานก็ไปได้เลย ของก็มีขายเกือบทุกอย่าง คนที่ไปฟิวเจอร์มีน้อย”

(ผู้บริหาร /17 ม.ค. 2547)

“ไม่ค่อยได้ไปหรอก มันไกล เราไม่มีรถแล้วของในห้างก็แพงด้วย ซื้อที่นี้ของไม่ค่อยแพงส่วนมากก็จะซื้อพวกของกินของใช้ ที่นี้ก็เกือบทุกอย่างแถมอยู่ใกล้บ้านด้วย เดินไปซื้อได้เลย”

(ผปค.12 / 6 ส.ค. 2547)

“อยู่ที่นี่มานาน เพิ่งเคยไป(ฟิวเจอร์)แค่ 2 ครั้งเอง ไม่รู้จะไปทำอะไร มันไม่ค่อยสะดวกเรื่องการเดินทาง สู้ตลาดนัดตอนเย็นไม่ได้ อยู่ใกล้ดี ของก็มีเหมือน ๆ กัน”

(ผปค.15/ 23 ส.ค. 2547)

วัดพระธรรมกาย ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองสอง อำเภอคลองหลวง เป็นศูนย์การศึกษาทางด้านศาสนา สถานที่ปฏิบัติธรรมและสนามสอบนักธรรมสำหรับนักเรียน นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ในแต่ละปีจะมีนักเรียนนักศึกษาจากชุมชนและจากที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศเดินทางเข้ามาสอบนักธรรมเป็นจำนวนมาก ช่วงแรกของการลงพื้นที่ผู้วิจัยเข้าใจว่าประชาชนในชุมชนจะเข้าไปทำบุญหรือปฏิบัติธรรมที่วัดพระธรรมกายเป็นจำนวนมากเพราะเป็นวัดใหญ่และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป แต่เมื่อลงไปในพื้นที่ระยะเวลาหนึ่งก็พบว่าประชาชนบางส่วนเท่านั้นที่เข้าไปทำบุญหรือปฏิบัติธรรมเนื่องจากในพื้นที่เองมีวัดที่สำคัญอยู่ถึง 2 แห่งคือวัดหัตถสารเกษตร และวัดศิริจันทารามซึ่งเป็นวัดเก่าแก่คู่กับชุมชนโดยเฉพาะวัดหัตถสารเกษตรซึ่งสร้างตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจที่สำคัญของคนในชุมชนมานาน เมื่อบุตรหลานของคนในชุมชนถึงวัยที่จะต้องอุปสมบทส่วนใหญ่ก็จะเข้ามาบวชเรียนที่วัดทั้งสองแห่ง และความเป็นวัดเก่าแก่ที่อยู่คู่กับชุมชนรวมถึงอยู่ในจุดศูนย์กลางของชุมชนทำให้ประชาชนส่วนใหญ่นิยมเข้ามาปฏิบัติธรรมที่วัดทั้งสองแห่งดังกล่าวโดยที่วัดพระธรรมกายจะได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักของประชาชนในพื้นที่ในฐานะเป็นสถานที่(สนาม)สอบธรรมะของเยาวชนและประชาชนในพื้นที่โดยเยาวชนจะเข้ามาเรียนธรรมะในวันอาทิตย์ที่วัดหัตถสารเกษตรแล้วไปสอบนักธรรมที่วัดพระธรรมกาย

"คนที่นี้เขาไม่ค่อยไป มันไม่ค่อยชิน มาที่นี้(วัดหัตถสาร)เขาคุยกันได้ มีอะไรก็ปรึกษากันได้ตลอด บางทีก็เสียดัง แต่ไปที่โน้นต้องมีระเบียบ เขาเป็นระบบ บางทีชาวบ้านเขาไม่ค่อยชิน เข้าไปแล้วต้องเจียบ (หัวเราะ) เคยไปแล้วมันจืดอัดนะ คุยกันไม่ได้ ก็เลยไม่เข้าไปอีก"

(น้ำแฉ็ด/ 5 พ.ย.2547)

"พอเข้าไปแล้วต้องเจียบเพราะที่นี้เขาเป็นระบบมาก ไม่วุ่นวาย เราเข้าไปก็ต้องปรับตัวตามเขา เคยไปงานเผาศพ วันนั้นปวดจี๊ดแต่ไม่กล้าเดินออกมาเพราะคนอื่นเขานั่งกันเจียบหมด เราลุกออกมามันผิดปกติ ก็ต้องทนเอา ก็ดีแต่ต้องสำหรับคนที่มีการศึกษาหน่อย คงไม่ค่อยเหมาะกับชาวบ้านทั่วไปเพราะชาวบ้านต้องมีพูดคุยกันบ้าง"

(ครูรัตน์/ 18ส.ค. 2547)

วัดปัญญาบันฑาทาราม เป็นสถานที่ฝึกอบรมและปฏิบัติธรรมสำคัญที่ในแต่ละปีจะมีนักเรียนนักศึกษาและประชาชนทั่วไปเดินทางมาเข้าค่ายปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมาก เท่าที่สังเกตและพูดคุยกับคนในพื้นที่พบว่า มีประชาชนไปทำบุญบ้างแต่ไม่มากเท่ากับวัดหัตถสารเกษตรและวัดศิริจันทาราม วัดปัญญาบันฑาทารามมีบทบาทสำคัญสำหรับชุมชนในด้านการอบรมธรรมะและการฝึกสมาธิโดยเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 ทางวัดได้ส่งพระเข้ามาอบรมธรรมะและวิธีการฝึกสมาธิให้กับนักเรียน และวันที่ 5 ธันวาคม 2547 ครูพานักเรียนเข้าไปรับทุนการศึกษาที่วัดจำนวน 4 คน โดยวัดปัญญาบันฑาทารามจะมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนในเขตอำเภอคลองหลวงทุกปี ประมาณปีละ 70 ทุน

"คนที่อยู่แถวหมู่ 11-12 มาที่นี้จะสะดวก เดินออกมาหน่อยเดียวก็ถึง มาทำบุญด้วย ฝึกสมาธิด้วย ที่นี้บรรยากาศเขาดีแต่จะไม่ค่อยว่าง ต้องรับนักเรียนนักศึกษาตลอด เขามาอบรมกันเป็นชุด ๆ ทั้งปี ชาวบ้านแถวนี้บางคนก็มาเข้าปริวาสที่นี้ แต่ส่วนมากเลยก็จะไปวัดหัตถสารนะเพราะเป็นวัดในพื้นที่ ก็มีคนละอย่าง มาที่นี้มีอาหารให้ด้วย ไม่ต้องกลัวหิว"

(น้ำหนุ่ม/ 5 ธ.ค.2547)

"ที่นี้เขาจัดระบบคล้ายกับวัดพระธรรมกาย แต่ยังไม่เคร่งครัดเท่ากับวัดพระธรรมกาย ส่วนใหญ่เขาจะเน้นด้านการฝึกอบรมมากกว่า พวกครูอาจารย์พานักเรียนเข้ามาอบรมที่นี้เยอะ รุ่นละ 2-3 วัน จัดกันตลอดปี"

(ครูรัตน์/ 5 ธ.ค. 2547)

พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 5 ตำบลคลองห้า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเรียกว่าตึกลูกเต๋าเพราะด้านหน้าสร้างเป็นอาคารรูปลูกเต๋า นับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของเยาวชนในพื้นที่และเยาวชนทั่วไป ในแต่ละปีจะมีนักเรียนนักศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ เข้ามาทัศนศึกษาเป็นจำนวนมาก สำหรับเยาวชนในพื้นที่เอง โรงเรียนต่าง ๆ ในเขตอำเภอคลองหลวงจะพานักเรียนเข้ามาศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ประมาณปีละ 1 ครั้ง สำหรับในปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบางเขนอนุสรณ์ไม่ได้พานักเรียนเข้ามาทัศนศึกษาเนื่องจากมีภารกิจหลายด้านจนไม่สามารถพานักเรียนไปเข้าชมได้ แต่จากการพูดคุยกับนักเรียนประมาณ 4-5 คน ส่วนใหญ่จะตอบตรงกันว่าเคยไปมาแล้ว อย่างน้อย 1 ครั้งโดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้น ป.4-6 จะเคยไปทุกคนทั้งที่โรงเรียนพาไป หรือไปกันเองกับผู้ปกครอง ส่วนนักเรียนชั้น ป.1-3 ส่วนใหญ่ก็จะเคยไปมาแล้วเช่นกันโดยที่หรือผู้ปกครองพาไปเที่ยวในช่วงวันหยุด

“เคยไปมาแล้วครับ ตอนอยู่ ป. 4 ครูพาไปวันวิทยาศาสตร์ สนุกดี พ่อก็เคยพาไปเที่ยววันเสาร์ มีของเล่นข้างในให้เล่นหลายอย่างครับ”

(นักเรียนชั้น ป.5/ 9 พ.ย.2547)

“คิดว่าเคยไปมาเกือบทุกคนคะ อย่าง ป.4-6 ครูก็จะเคยพาไป แต่พวก ป.1-3 ส่วนมากก็จะไปเอง พ่อแม่พาไปเที่ยววันหยุด หนูไปกับพี่ อยู่ ม. 5”

(นักเรียนชั้น ป.4/ 28 ก.ย.2547)

“เด็กที่นี่ส่วนใหญ่ก็จะเคยไปเที่ยวเพราะอยู่ไม่ไกลบ้าน บางคนพ่อแม่พาไปเที่ยววันหยุด บางกลุ่มก็ไปกันเอง พี่พาน้องไป ข้างในมีของให้เล่น เด็กส่วนมากจะชอบ แต่ถ้าไปหลายครั้งก็คงเบื่อ”

(ครูที่/ 7 ก.พ. 2548)

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชนเนื่องจากชุมชนเป็นเขตชานเมือง การประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่จึงมีความแตกต่างและหลากหลายโดยเฉพาะประชาชนที่ย้ายมาจากพื้นที่อื่น เศรษฐกิจของชุมชนจึงขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพหลายด้าน ทั้งทางด้านที่เกี่ยวกับการเกษตร รัฐบาล การค้าขาย ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและการรับจ้างทั่วไป ซึ่งจากการเก็บข้อมูลโดยพูดคุยกับผู้ปกครองและการสอบถามจากทางนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้าเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชากรในชุมชนพบว่า ประชากรประมาณร้อยละ 40 ประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร เช่น ทำนา ปลูกผัก ทำสวนผลไม้ เลี้ยงปลา เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของชุมชนเป็นชุมชนเลียบบสองฝั่งคลองส่งน้ำ (คลองห้า) พื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นที่ราบที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีปริมาณน้ำสำหรับทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี โดยผักสวนครัวที่นิยมปลูกกันมาก

ได้แก่ พริก ข่า ตะไคร้ แดงกวา มะเขือ ผักบุ้ง เป็นต้น ส่วนอาชีพการทำสวนผลไม้ได้แก่ ส้ม มะม่วง ขนุน กัลยง เป็นต้น โดยอาชีพการทำสวนส้มในปัจจุบันเริ่มลดลงไปมากเพราะชาวสวนประสบปัญหาหลายด้านทั้งมลภาวะ ดินเสื่อม และต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น บางรายได้ทำการปรับพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ด้านอื่นแทน เช่น ทำนา ทำสวนผัก หรือแบ่งเป็นพื้นที่จัดสรรเพื่อการสร้างที่อยู่อาศัย

ส่วนอาชีพอื่น ๆ ของประชาชนได้แก่ รับราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจ เช่น ตำรวจ ครู เจ้าหน้าที่อนามัย โรงพยาบาลและหน่วยงานราชการในพื้นที่มีประมาณร้อยละ 10 กลุ่มที่ทำงานโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ใกล้เคียงประมาณร้อยละ 20 ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ขายอาหาร ประมาณร้อยละ 10 ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ เป็นลูกจ้างประจำและทำงานในบริษัทเอกชนในพื้นที่ประมาณร้อยละ 15 ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ และรับจ้างทั่วไปประมาณร้อยละ 10 ส่วนใหญ่เป็นคนจากพื้นที่อื่น

“เมื่อก่อนก็ทำสวนส้ม เก็บส้มที่บางวันเห็นเงินเป็นแสน รถมารอรับเหมือนตลาดนัดเลย เดี่ยวนี้ไม่ไหว ปัญหาเยอะทั้งค่ายา ค่าปุ๋ย ส้มก็ไม่ค่อยได้ผล ผลไม่โต ผลร่วง สารพัดเลยต้องเปลี่ยนมาทำอย่างอื่นก็ปลูกตะไคร้บ้าง ทำนาบ้าง อาศัยส้มอย่างเดียวไม่ได้แล้ว มันไม่ดีเหมือนเมื่อก่อน”

(น้ำแฉ็ด/ 5 พ.ย.2547)

“คนในพื้นที่จริง ๆ ก็ทำหลายอย่าง พวกมีที่ดินก็ทำนา ทำสวนผัก ปลูกข้าว ตะไคร้ แดงกวา พวกนี้ อย่างที่บ้านตอนนี้ก็ปลูกแดงกวา กำลังจะเก็บ.... แต่คนรุ่นหลัง ๆ เขาก็ไม่ค่อยทำกันเท่าไร ส่วนมากจะทำงานบริษัท ทำงานโรงงาน ”

(คุณนึ่ง/ 23 พ.ย. 2547)

“พวกที่รับราชการส่วนมากจะไม่ใช้คนที่นี่ อย่างใน ตชด.หรือพวกตำรวจ ครู พวกนี้จะมาจากที่อื่น(ย้ายมา) คนในพื้นที่ถ้าไม่ทำการเกษตรก็จะทำงานบริษัทหรือในโรงงานที่อยุธยา อีกพวกที่มาจากที่อื่น จะเข้ามารับจ้างเป็นยามบ้าง บางคนก็ทำงานโรงงาน ที่สนามกอล์ฟ”

(คุณชัย/ 9 พ.ย. 2547)

“ส่วนใหญ่เลยก็น่าจะเป็นเกษตรกร คงสัก 30-40 เปอร์เซ็นต์ ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ก็คงสัก 10 เปอร์เซ็นต์ได้ พวกทำงานบริษัทหรือโรงงานจะเยอะหน่อย สัก 20 เปอร์เซ็นต์ได้มั้ง”

(คุณท้วม/ 9 พ.ย.2547)

ภาพรวมของประชาชนในพื้นที่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรและทำงานในบริษัท/โรงงานอุตสาหกรรม แต่จากการพูดคุยกับประชาชนทั่วไปก็พบว่าสัดส่วนหรือร้อยละของการประกอบอาชีพจะไม่ค่อยแน่นอนนักโดยเฉพาะคนในพื้นที่เองซึ่งระบุว่าประกอบอาชีพทางการเกษตรก็จะมี การประกอบอาชีพอื่น ควบคู่ไปด้วย เช่นรับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น ส่วนคนที่ทำงานบริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรมก็จะประกอบอาชีพทางการเกษตรควบคู่ไปด้วย เช่น ทำสวน เลี้ยงปลา เป็นต้น

“ทำงานที่อยู่ชานเมือง แต่ที่บ้านก็ทำนา ทำสวนด้วยเพราะมีที่ดินว่างอยู่ บางทีถ้าไม่มีเวลาก็จ้างเขาทำให้ ดีกว่าปล่อยไว้เฉย ๆ ”

(ผปค.11/ 26 ก.ค.2547)

“แฟนขับรถดิน ส่วนตัวเองก็ดูแลบ่อเลี้ยงปลากับดูแลลูก เมื่อก่อนเขาเช่าทำฟาร์มเลี้ยงไก่ เดี่ยวนี้เขาเลิกก็เลยเอาปลามาปล่อย ลงไว้หลายอย่างเพราะเห็นบ่อมันอยู่ว่าง ๆ ไม่ได้ทำอะไร”

(ผปค.17/ 10 ก.ย.2547)

ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนของโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์ในภาพรวมนับว่ามีฐานะปานกลางโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลานานซึ่งส่วนใหญ่จะมีที่ดินเป็นของตนเอง (ประมาณร้อยละ 30) เนื่องจากในช่วงประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาราคาที่ดินในชุมชนได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเพราะการขยายตัวของพื้นที่เขตเมือง จึงทำให้ความต้องการที่ดินเพื่อโครงการที่อยู่อาศัยมีมากขึ้นประกอบกับสภาพของพื้นที่อยู่ใกล้เขตเมืองหลวงและการคมนาคมสะดวกขึ้นราคาที่ดินจึงเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว บางครอบครัวถึงแม้ว่าสมาชิกในครอบครัวจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือบางรายไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นนทบุรี และปทุมธานีแต่ก็ยังรู้สึกที่ชีวิตมีความมั่นคงเพราะมีที่ดินซึ่งมีราคาสูง สามารถจะนำมาเปลี่ยนเป็นทุนสำหรับการประกอบอาชีพได้ตลอดเวลา

“ทำเลที่นี้ดี ช่วงสิบปีที่ผ่านมาราคาที่ดินขึ้นเร็วมาก บางคนมีที่ดินเยอะก็ขายไปบ้าง ให้ทำบ้านจัดสรร บางคนก็ทำเอง ช่วงแรก ๆ นายหน้าเยอะมาก เดี่ยวนี้ก็ธรรมดา”

(คุณท้วม/ 9 พ.ย.2547)

“ราคาตอนนี้ถ้าแบ่งขายก็ประมาณสองสามแสน แล้วแต่ทำเล ถ้าดีหน่อยก็คงราว ๆ ห้าแสน บางคนก็ไม่ขาย เอาเข้าธนาคารทำโครงการเองก็มี”

(คุณแอ๊ด/ 4 ธ.ค.2547)

เมื่อถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับราคาที่ดินและฐานะเศรษฐกิจของคนในชุมชน ผู้นำส่วนใหญ่จะเห็นด้วยเกี่ยวกับราคาที่ดินและรู้สึกกลาง ๆ เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

“ก็คงไม่ต่างจากที่อื่นหรอก มีทั้งคนรวยคนจน แต่ส่วนใหญ่ก็ทำมาหากิน ไม่รวยอะไร คนที่มีที่ดินเยอะก็มีไม่กี่ราย ที่รับจ้างก็เยอะ ”

(คุณตรี/ 2 พ.ย.2547)

“บางคนก็มองว่ารวยเพราะที่ดินราคาสูงขึ้น แต่ว่าคนที่มีเยอะจริง ๆ ก็ไม่มีกี่คนหรอก อย่างคนที่มีถึง 10 ไร่ก็น่าจะถึง 10 เพอร์เซ็นต์ คนที่มีไม่มากเขาก็คงไม่คิดจะขายหรอก ต้องใช้ทำมาหากิน”

(ครุรัตน์/ 13 ธ.ค.2547)

ถ้าจะแบ่งกลุ่มประชากรตามฐานะทางเศรษฐกิจอาจจัดได้เป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี กลุ่มที่มีฐานะปานกลาง และกลุ่มที่ฐานะไม่ดี โดยกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มที่มีที่ดินและกลุ่มที่เป็นเจ้าของกิจการ กลุ่มที่มีที่ดินมีฐานะดีขึ้นจากการขายที่ซึ่งมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันราคาประมาณไร่ละ 500,000 – 1,000,000 บาท บางรายเปลี่ยนที่ดินจากที่นำมาเป็นหมู่บ้านจัดสรรซึ่งกำลังอยู่ในความต้องการเพราะพื้นที่อยู่ใกล้กับถนนวงแหวนรอบนอก การเดินทางเข้าตัวเมืองค่อนข้างสะดวก ส่วนกลุ่มที่สองได้แก่เจ้าของธุรกิจต่าง ๆ ในพื้นที่ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มแรกและจากการเก็บข้อมูลพบว่าเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มที่สองเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกับกลุ่มแรก ธุรกิจส่วนตัวได้แก่ รถบรรทุกดิน รับเหมาก่อสร้าง ขายอุปกรณ์ก่อสร้าง ผลิตปุ๋ย ผลิตน้ำดื่ม เป็นต้น

“คนฐานะดีมีไม่เท่าไร คนจนมากกว่า อย่างพวกที่รับจ้างหรือทำงานโรงงาน ส่วนมากก็หากินกันไปวัน ๆ คนที่รวยเขาก็รวยอยู่แล้ว มีที่ดินเยอะ พอมีทุนเยอะเขาก็ทำอะไรอย่างลงทุนพวกนี้ ก็ยิ่งรวยขึ้นไปอีก ”

(คุณวิท/ 24 ม.ค.2548)

“คนที่มีที่ดินมาก บางคนเขาก็แบ่งขายบ้าง เอาเงินไปลงทุนหรือไปใช้หนี้ ทำบ้านจัดสรรก็มี พวกนี้ที่ดินเขามาก แต่ก็ไม่มีกี่รายหรอก”

(ครุรัตน์/ 13 ธ.ค.2547)

“อย่างคนที่เขานักการเมือง ส่วนใหญ่เขาฐานะดีถึงเข้ามาเล่นการเมือง ถ้าไม่มีอะไรเลยก็ลำบาก ชาวบ้านมาขอความช่วยเหลือแล้วต้องได้ นี่พวกหัวหน้านะ(หมายถึงผู้บริหาร เช่น นายกฯ อบต.) บางคนก็ทำธุรกิจ รับเหมา ที่(ดิน)มากแล้วก็รู้จักคนเยอะถึงจะเข้ามาได้”

(ผปค.15/ 23 ส.ค.2547)

กลุ่มที่มีฐานะปานกลางได้แก่กลุ่มที่รับราชการ กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มที่ทำงานบริษัทเอกชนซึ่งนับว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่หรือประมาณร้อยละ 60 กลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างมั่นคง สำหรับเกษตรกรและคนที่อยู่ในพื้นที่แต่เดิมซึ่งมักจะมีที่ดินเป็นของตนเอง ถึงแม้บางรายจะมีไม่มากแต่ก็สามารถเปลี่ยนเป็นทุนสำหรับการประกอบอาชีพหรือธุรกิจได้ตลอดเวลา

“ถ้าจะถามว่ารวยหรือเปล่านั้นก็ไม่ใช่ เพราะอย่างชานาชาวไร่เขาก็ไม่ได้รวยอะไร ก็ทำมาหากินไปวัน ๆ ถ้ามองที่รายได้ก็ไม่ได้ไม่มาก แต่เขาก็ไม่เดือดร้อนอะไรนะ อย่างพวกข้าราชการตำรวจ ครู หมอ พวกนี้เขาก็ไม่รวยแต่ก็ถือว่ามั่นคงดี มีสวัสดิการดีกว่าพวกทำงานโรงงาน เบิกได้หลายอย่างกว่า ”

(ผปค.18/ 24 ก.ย.2547)

“ข้าราชการจะได้รับการยอมรับมากกว่าพวกทำงานบริษัทหรือโรงงาน ดูแล้วมั่นคงกว่าถึงรายได้จะไม่มากแต่ก็ดีกว่า คนนับถือมากกว่าด้วย”

(ผปค.19/ 28 ก.ย.2547)

“เกษตรกรก็ลำบากกันหน่อย ถ้าไม่แข่งกันมากก็พออยู่ได้นะ ลงทุนเยอะทั้งค่าปุ๋ยค้ เขาหักแล้วเหลือไม่เท่าไรแต่ก็ไม่รู้จะไปทำอะไร..... ที่(ดิน)ราคาดีแต่มัน(มี)ไม่มาก ไม่พอจะขาย ถ้าขายก็ไม่รู้จะเอาที่ไหนทำ(กิน) สู้พวกข้าราชการไม่ได้ เขาไม่ต้องเสี่ยงเหมือนเรา”

(ผู้ปกครอง15/ 23 ส.ค.2547)

ส่วนกลุ่มที่ฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ได้แก่กลุ่มที่รับจ้างทั่วไปประมาณร้อยละ 10 ส่วนใหญ่เป็นคนที่อพยพมาจากพื้นที่อื่นเข้ามาทำงานในพื้นที่ เช่น มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ เป็นต้น กลุ่มนี้จะทำงานไม่เป็นหลักแหล่งมีอาชีพและรายได้ที่ไม่ค่อยแน่นอน ที่อยู่อาศัยจะเป็นห้องแถวหรือห้องเช่าใกล้ ๆ กับที่ทำงาน เช่น สนามกอล์ฟ หมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น

“บ้านอยู่พิจิตร แฟนมาทำงานเป็นยามที่หมู่บ้าน..... เขาห้องอยู่ พวกที่เข้าส่วนมาก ก็จะมาจากที่อื่น ทำงานที่สนามกอล์ฟเกือบทั้งนั้น ”

(ผปค.24/ 2 พ.ย.2547)

“เข้ามาอยู่ที่นี่ได้ไม่นานบ้านอยู่ขอนแก่น ทำงานอยู่สนามกอล์ฟ ต้องไปแต่เช้ากว่าจะ กลับก็ค่ำเกือบทุกวัน รายได้แต่ละวัน.....ก็แล้วแต่ว่าจะเจอที่ใจดีหรือเปล่า”

(ผปค.16/ 31 ส.ค.2547)

“อาศัยเขาอยู่ รู้จักกันเลยไม่ต้องเสียค่าเช่า ช่วยแต่ค่าน้ำค่าไฟ ... ทำงานรับจ้างทั่วไป บางที่ก็มีงาน บางวันก็ไม่มีคนมาจ้าง..... ค่อนข้างลำบาก

(ผปค.21/ 12 ต.ค.2547)

“พวกที่รับจ้างส่วนมากจะมาจากที่อื่น ทางภาคอีสานก็เยอะนะ คนในพื้นที่จริง ๆ จะไม่ค่อยทำนอกรอกทำนาทำสวน ถ้ารับจ้างทั่วไปส่วนใหญ่น่าจะมาจากที่อื่น อย่างที่สนามกอล์ฟก็เหมือนกัน แต่บางส่วนเขาก็ไปทำงานโรงงานด้วย”

(คุณอ้น/ 4 ม.ค.2548)

3. ลักษณะทางเชื้อชาติของประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนไทย(ประมาณร้อยละ 80) รองลงมาได้แก่คนไทยเชื้อสายมอญ (ประมาณร้อยละ 10) คนไทยเชื้อสายจีน (ประมาณร้อยละ 5) และกลุ่มอื่น ๆ เช่น คนไทยเชื้อสายอีสาน และคนงานชาวต่างด้าวซึ่งอพยพเข้ามาทำงานในพื้นที่ (ประมาณร้อยละ 5) โดยภาพรวมแล้วเนื่องจากชุมชนมีการก่อตั้งมานานกว่าร้อยปีและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนไม่มีการขัดแย้งหรือแบ่งแยกกันในเรื่องเชื้อชาติทำให้มีการแต่งงานระหว่างคนต่างเชื้อชาติจนกระทั่งในปัจจุบันไม่สามารถจะแบ่งลักษณะทางเชื้อชาติอย่างชัดเจนได้

“คนเชื้อสายจีนยังพอดูออก อย่างคนแก่บางคนก็ยังอยู่พอสืบย้อนกลับไปได้ ตามป่า ..... หรือพี่..... แกก็เชื้อสายจีนเหมือนกัน แต่มอญนี่ดูยากกว่าเพราะอยู่ที่นี่มานานมากแล้ว อย่างน้ำ..... ก็ใช่ แต่เดี๋ยวนี้นี้เป็นคนไทยกันหมดแล้ว”

(คุณแอ็ด/ 25 ม.ค.2548)

“ส่วนใหญ่ก็คนไทย เชื้อสายจีนหรือมอญตอนนี้เปลี่ยนเป็นคนไทยหมดแล้ว แยกไม่ออก เพราะอยู่ด้วยกันมานาน”

(คุณชัย/ 9 พ.ย.2547)

“ปู่เป็นคนจีนย่าคนไทย พ่อรุ่นพ่อก็แต่งงานกับคนไทย เดี่ยวนี้กลายเป็นคนไทยเกือบทั้งตัวแล้ว รุ่น..... (ชื่อลูก)นี่ก็แม่ไทยปนมอญนิด ๆ ดูผิวสีครับ ไม่เหลือเค้าคนจีนแล้ว”

(คุณแดน/ 5 พ.ย.2547)

ด้านการนับถือศาสนา ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ (ประมาณร้อยละ 95) รองลงมาคือศาสนาอิสลาม (ประมาณร้อยละ 5) สภาพชุมชนไม่มีความขัดแย้งทางศาสนาแต่อย่างใด สำหรับความเชื่อที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของประชาชนในชุมชนได้แก่ความเชื่อในเรื่องการทรงเจ้า ซึ่งจากการศึกษาสภาพชุมชนและการเก็บข้อมูลพื้นฐานพบว่าประชาชนจำนวนมากเชื่อในเรื่องการเข้าทรง มีสำนักทรงอยู่ในชุมชนประมาณ 5 แห่ง แต่ละแห่งมีประชาชนให้ความเคารพศรัทธาเป็นจำนวนมาก เรื่องที่ประชาชนเข้าไปขอความช่วยเหลือจากสำนักทรงมีหลายด้าน อาทิ การทำนายโชคชะตา การสะเดาะเคราะห์ เสริมโชคลาภ การหาฤกษ์ยามประกอบพิธี เป็นต้น

“น่าจะเกินเก้าสิบ(เปอร์เซ็นต์) แถวนี้น่าจะไม่ค่อยมีนับถืออิสลาม อิสลามจะมากแถวคลองสิบสองถึงคลองสิบหก ที่นี้ส่วนมากจะเป็นพุทธนะ”

(คุณน้อม/ 28 ต.ค.2547)

“นับถือพุทธกันเกือบทั้งนั้นแหละ ศาสนาอื่นไม่ค่อยมีหรอก มีบ้างก็สำนักทรงที่นี้มีหลายแห่ง อย่างสำนักของน้ำ..... นี่คนขึ้นกันเยอะ ไหว้ครูที่คนแน่นไปหมด ลูกศิษย์ลูกหาแกละเยอะ”

(คุณแอ๊ด/ 25 ม.ค.2548)

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของผู้ปกครองและชุมชนของโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์ นอกจากสังเกต สัมภาษณ์และการสำรวจชุมชนแล้ว เนื่องจากสภาพโดยรวมของชุมชนที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ประกอบด้วยหลายหมู่บ้านโดยเฉพาะในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา มีการย้ายเด็กเข้ามาเรียนเพิ่มขึ้นมากชุมชนของโรงเรียนจึงขยายตัวมากขึ้น ในที่นี้ผู้วิจัยพิจารณาว่าเป็นชุมชนของโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์จากการที่มีการส่งเด็กเข้ามาเรียนซึ่งจากเดิมที่นักเรียนเกือบทั้งหมดมาจากพื้นที่หมู่ 9 – 11 ก็ขยายเพิ่มขึ้นไปถึงหมู่ 5, 6, 7, 8, 12, 13 ตำบลคลองห้า และ บางส่วนมาจากตำบลคลองหกด้วย พื้นที่ชุมชนของโรงเรียนจึงต้องขยายตามตัวไปด้วยโดยปริยาย สภาพดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ได้ทั้งหมดเพราะกลุ่มประชากรมีการกระจายอยู่ในหลายพื้นที่และมีจำนวนมาก บางพื้นมีนักเรียนไม่มากนักแต่ก็จำเป็น

จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย เพื่อช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความครอบคลุมมากขึ้น ผู้วิจัยจึงใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อใช้ประกอบกับข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์โดยใช้การแจกแบบสอบถามจำนวน 2 ครั้ง และใช้การแจกเอกสารเพื่อให้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 ครั้ง ซึ่งจะได้นำเสนอในรายละเอียดต่อไป

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองและชุมชนที่สำรวจโดยใช้แบบสอบถามสอบถาม ผู้วิจัยใช้การฝากแบบสอบถามไปกับนักเรียนโดยมีสมมติฐานว่าข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนสามารถใช้เป็นตัวแทนของข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนของโรงเรียนบางชวตอนุสรณ์ได้โดยมีเหตุผล 3 ประการได้แก่ ประการแรก ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยฝากแบบสอบถามไปกับนักเรียน ประการที่สองข้อมูลบางส่วนเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียนโดยตรง การฝากเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนทุกคนจึงตรงประเด็นมากกว่าและประการสุดท้ายครอบครัวของนักเรียนกระจายตัวอยู่ในทุกพื้นที่ของชุมชนโดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนครอบครัวในชุมชนตำบลคลองห้า ซึ่งสามารถให้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนข้อมูลของชุมชนได้

“ที่มาบางชวตฯทั้งหมดน่าจะเป็นหมู่ 9 10 11 นอกนั้นก็ไปที่อื่นด้วย อย่างหมู่ 6 7 8 12 ส่วนใหญ่ก็น่าจะมาบางชวตฯ แต่บางส่วนก็อยู่ที่เดิม หมู่อื่นก็มาหมู่ละไม่กี่คน ส่วนใหญ่ก็ไม่มาเพราะมันไกล”

(คุณรุ่ง/ 14 ธ.ค.2547)

“น่าจะได้นะ เพราะครอบครัวเด็กก็กระจายอยู่ทุกหมู่อยู่แล้ว อย่างหมู่ 8 9 10 11 นี้ได้เลย หมู่อื่นบางที่เขาก็ไปที่(โรงเรียน)อื่นด้วย ถ้าจะให้ชุมชนของบางชวตฯเลยมันก็หูดยาก เขาอยู่ใกล้กว่า คิดว่าถามเฉพาะคนที่ถูกเขามาเรียนน่าจะดีกว่า”

(คุณท้วม/ 9 พ.ย.2547)

การพูดคุยสอบถามจากผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลผู้ปกครองนักเรียน ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันหลายด้านโดยเฉพาะด้านการทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็กซึ่งพบว่าเด็กส่วนใหญ่มารดาจะทำหน้าที่หลักในการดูแลเกี่ยวกับความเป็นอยู่รวมทั้งการเรียนของเด็ก ส่วนบิดาจะทำหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัวและเข้ามาดูแลเกี่ยวกับการเรียนรวมถึงการรับส่งนักเรียนน้อยกว่ามารดา ยกเว้นในกรณีที่มีกิจกรรมสำคัญหรือเชิญประชุมผู้ปกครองทั้งหมด ผู้ปกครองที่เป็นบิดาก็จะมามากขึ้น

“เท่าที่สังเกต คนที่มารับมาส่งส่วนใหญ่จะเป็นแม่นะ พ่อก็มีบ้าง แต่แม่มากกว่า บางคนเขาเป็นแม่บ้าน ไม่ได้ทำงานอะไรเขาก็มารับมาส่งได้ทุกวัน”

(พินุ่ม/ 22 ธ.ค.2547)

“แม่จะมีเวลาเข้ามาดูแลมากกว่า อย่างกิจกรรมวันแม่ แม่ก็จะมาเกือบครบ แต่กิจกรรมวันพ่อ พ่อบางคนก็มาไม่ได้เพราะลางานไม่ได้ ก็ให้แม่มาแทน แต่ถ้าประชุมช่วงวันหยุด เขาก็จะมาละ ”

(ครูรัตน์/ 18 ส.ค.2547)

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการการตอบแบบสอบถามทั้งสองครั้งที่พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง โดยครั้งแรกมีผู้ตอบเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 66 เพศชายร้อยละ 33 ส่วนครั้งที่สองผู้ตอบเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 61 เพศชายร้อยละ 39 และเมื่อดูในรายละเอียดพบว่าผู้ตอบระบุว่า เป็นมารดาของเด็กมากที่สุด ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบสัดส่วนข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองจากการตอบแบบสอบถามครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

การจัดกลุ่ม		ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	171	66.3	115	60.5
	ชาย	86	33.3	75	39.5
	ไม่ระบุ	1	0.4	-	-
	รวม	258	100.0	190	100.0
ความสัมพันธ์กับเด็ก	แม่	135	52.3	104	54.7
	พ่อ	92	35.7	64	33.7
	ญาติ	31	12.0	22	11.6
	รวม	258	100.0	190	100.0

ด้านการศึกษาของผู้ปกครอง ผู้วิจัยสอบถามข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำชุมชนซึ่งท่านผู้บริหารได้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า

“ต้องดูว่าผู้ปกครองกลุ่มไหน ถ้าเป็นเด็กชั้นเล็ก ๆ ผู้ปกครองอายุไม่มาก ก็จบสูงขึ้นไปกว่ารุ่นที่อายุมาก ถ้าเป็นรุ่นอายุ 40-50 ส่วนใหญ่ก็จบแค่ประถม ถ้าอายุไม่เกิน 30 ส่วนใหญ่ก็จะจบอย่างน้อย ม.ต้น”

(ผู้บริหาร/ 22 ธ.ค.2547)

ส่วนผู้นำชุมชนและกรรมการสถานศึกษาบางท่านที่มีอายุมากก็ให้ความเห็นในทิศทางเดียวกันกับผู้บริหาร

“ถ้ารุ่น 50 – 60 ก็จบ ป.4 กันเกือบทั้งนั้น บางคนยังเขียนไม่ค่อยได้เลย แต่รุ่นหลังตั้งแต่มีโรงเรียนมัธยม (วัดหัดตสาร) ก็จบสูงขึ้น ยิ่งพวกอายุไม่เกิน 30 นี้อย่างน้อยก็ ม.3 บางคนถ้าไม่เรียนต่อเลยก็ไปเรียน กศน. เพิ่มเอา”

(คุณชัย/ 9 พ.ย.2547)

“รุ่นเรา แต่ก่อนโรงเรียนมันไม่ค่อยมี อย่างผู้ชายก็บวชเรียน ผู้หญิงส่วนใหญ่ก็จบ ป.4 แล้วก็ออกมาทำไรทำนา ที่เรียนต่อมีไม่กี่คนหรอก ”

(คุณแอ๊ด/ 4 ธ.ค.2547)

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ได้จากผู้บริหารและผู้นำชุมชนค่อนข้างจะสอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 2 ที่รวบรวมได้จากผู้ปกครองนักเรียนโดยที่ผู้ปกครองนักเรียนที่อายุมาก (ระหว่าง 46 – 60 ปี) ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในภาคบังคับหรือระดับประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 61.9) ในขณะที่ผู้ปกครองที่อายุไม่มากนัก (ระหว่าง 31 – 45 ปี) จะจบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (มัธยมปลาย/ปวช. ร้อยละ 33; ประถมศึกษา ร้อยละ 27) ส่วนผู้ปกครองที่อายุน้อยหรือไม่เกิน 30 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมต้น มัธยมปลายหรือปวช. (ร้อยละ 65.7) และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ (ร้อยละ 15.6) รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนแยกตามกลุ่มอายุของผู้ปกครอง

อายุ	ระดับการศึกษา					รวม
	ประถมฯ	มัธยมต้น	มัธยมปลาย/ ปวช.	ปวส./ อนุปริญญา	ป.ตรีขึ้นไป	
ไม่เกิน 30 ปี	5 (15.6%)	11 (34.4%)	10 (33.1%)	5 (15.6%)	1 (3.1%)	32 (100%)
31 – 45 ปี	37 (27.2%)	26 (19.1%)	45 (33.1%)	10 (7.4%)	18 (13.2%)	136 (100%)
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	13 (61.9%)	2 (9.5%)	2 (9.5%)	1 (4.8%)	3 (14.3%)	21 (100%)
รวม	55 (29.1%)	39 (20.6%)	57 (30.2%)	16 (8.5%)	22 (11.6%)	189 (100%)

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าผู้ปกครองกลุ่มอายุระหว่าง 31 – 45 ปี มีสัดส่วนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งจากการพูดคุยสอบถามกับครูและผู้นำชุมชนพบว่าเนื่องจากเป็นกลุ่มของผู้ปกครองที่รับราชการในพื้นที่ เช่น ครู ตำรวจ สาธารณสุข เป็นต้น จึงทำให้สัดส่วนการจบการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

“ถ้าเป็นครูหรือตำรวจส่วนใหญ่ก็อายุระหว่าง 35 – 50 ปี ครูที่นี้เด็ก(ครูที่อายุน้อย)ไม่ค่อยมี ที่เห็นก็ประมาณ 40 – 50 ปีเกือบทั้งนั้น ตำรวจ ตชด. ก็มี 30 กว่า ๆ แก่กว่านั้นก็ มีเหมือนกัน”

(ครูพร / 19 พ.ย.2547)

“อย่าง ตชด.ส่วนใหญ่ก็ย้ายมาจากที่อื่น ไม่ใช่คนที่นี่ ย้ายมาก็ย้ายลูกตามมาด้วย ก็มาที่นี้เกือบทั้งนั้น ..... ข้าราชการส่วนมากกว่าอายุมากกว่า 30 เกือบทั้งนั้นแหละ ”

(คุณวิท/ 24 ม.ค.2547)

เกี่ยวกับอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน จากการพูดคุยสอบถามกับผู้บริหารและผู้นำชุมชนพบว่า กลุ่มผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นกลุ่มที่มีมากที่สุด เช่น กลุ่มที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทห้างร้านต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานของนักวิจัยในเบื้องต้นที่เข้าใจว่าผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบางซวดอนุสรณ์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร. โดยผู้นำชุมชนให้ข้อมูลในทิศทางเดียวกันกับผู้บริหารว่าคนรุ่นหลังไม่ค่อยประกอบอาชีพทางการเกษตร บางรายอาจจะทำบ้างแต่ไม่ใช่เป็นอาชีพหลักเพราะเห็นว่ารายได้ไม่แน่นอน อาชีพทางการเกษตรมีความเสี่ยงหลายอย่าง คนที่ยึดอาชีพทำนาทำสวนส่วนมากจะมีอายุค่อนข้างมาก ส่วนกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจนับว่ามีมากพอสมควรเพราะมีหน่วยงานราชการที่สำคัญคือกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 ตั้งอยู่ในพื้นที่ มีข้าราชการตำรวจอยู่ประมาณ 300 ครอบครัว

“ถ้ามากที่สุดก็พวกที่ทำงานโรงงาน มีรถรับส่งเลย พวกนี้จะอายุน้อย ส่วนใหญ่ไม่เกิน 30 พวกทำอะไรทำนาอายุจะมากหน่อย ทำมานานแล้ว เปลี่ยนไปทำอย่างอื่นไม่ไหว”

(คุณแอ๊ด/ 25 ม.ค.2548)

“ทำนาไม่ค่อยมีแล้ว เหลือไม่กี่ราย ลงทุนเยอะไม่ค่อยคุ้ม ทำงานโรงงานสบายกว่ากันเยอะ ไม่ต้องเสี่ยงเหมือนทำนา ”

(คุณอ้น/ 4 ม.ค.2548)

“คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำงานบริษัท.....ตามโรงงาน ข้าราชการมาจากที่อื่น ..... ตชด.นี้เกือบทั้งนั้นเลย(มาจากที่อื่น) ทำนาทำอะไรก็มีแต่ไม่เยอะ คนรุ่นใหม่เขาไม่นิยม”

(คุณแดน/ 5 พ.ย.2547)

ข้อมูลจากการพูดคุยกับผู้นำชุมชนสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครองนักเรียนที่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างหรือทำงานโรงงาน บริษัทเอกชนโดยเฉพาะผู้ปกครองที่อายุไม่มาก รายละเอียดดังตารางที่ 7 ตารางที่ 7 แสดงอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนแยกตามกลุ่มอายุ

อาชีพ อายุ	ราชการ/รัฐ วิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	รับจ้าง/ โรงงาน	อาชีพ อื่น ๆ	รวม
ไม่เกิน 30 ปี	1(3.1%)	9(28.1%)	5(15.6%)	2(6.3%)	12(37.5%)	3(9.4%)	32(100%)
31-45 ปี	26(19%)	23(16.8%)	31(22.6%)	8(5.8%)	39(28.5%)	10(7.3%)	137(100%)
46 ปีขึ้นไป	4(19%)	2(9.5%)	6(28.6%)	4(19%)	3(14.3%)	2(9.5%)	21(100%)
รวม	31(16.3%)	34(17.9%)	42(22.1%)	14(7.4%)	54(28.4%)	15(7.9%)	190(100%)

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่ากลุ่มผู้ปกครองที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างหรือทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม (ร้อยละ 37.5) กลุ่มผู้ปกครองที่มีอายุระหว่าง 31-45 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างหรือทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเช่นกัน สำหรับกลุ่มอายุระหว่าง 31-45 ปี อาชีพข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทและทำธุรกิจส่วนตัวมีสัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนักอยู่ระหว่างร้อยละ 17-22 ส่วนกลุ่มอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะประกอบธุรกิจส่วนตัว สิ่งที่น่าสนใจก็คือผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์ที่เป็นเกษตรกรมีสัดส่วนที่ถือว่าน้อยมาก (ร้อยละ 7.4) โดยกลุ่มอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

โรงเรียนบางขวดอนุสรณ์

ประวัติโดยย่อ

เดิมท้องที่ในเขตตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวงมีโรงเรียนประชาบาลเพียง 3 แห่งด้วยกัน ได้แก่ โรงเรียนชุมชนคลองห้า (พฤษชัย) โรงเรียนวัดหัตถสารเกษตร และโรงเรียนวัดศิริจันทาราม โดยที่โรงเรียนวัดหัตถสารเกษตรและโรงเรียนวัดศิริจันทารามมีระยะห่างกันมากทำให้เด็กที่อยู่ระหว่างสองโรงเรียนดังกล่าวต้องเดินทางไปโรงเรียนด้วยความยากลำบากเนื่องจากโรงเรียนอยู่ไกลมากและการคมนาคมก็ยังไม่สะดวกเหมือนกับในปัจจุบัน ในปลายปี 2515 นายเปล่ง จุลเนตร นายอำเภอคลองหลวงในขณะนั้น พร้อมด้วย นายสง่า วงศ์บางขวด กำนันตำบลคลองห้าได้ไปเจรจาติดต่อขอที่ดินของนางสงกระระตี บางขวด ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่ที่ 10 ตำบลคลองห้าแต่การเจรจายังไม่สำเร็จ นายเปล่ง จุลเนตร ก็ได้ย้ายไปเป็นนายอำเภอที่อื่น ต่อมาเรืออากาศเอกอุดม มีเพียร ซึ่งเข้ามารับตำแหน่งนายอำเภอคลองหลวงต่อจากนายเปล่ง จุลเนตร พร้อมด้วยนายสง่า วงศ์บาง

ชวด และนายโสภณ ต้นหล้าบุตร หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอคลองหลวงในขณะนั้นได้ไปติดต่อขอที่ดินจาก นางสงกรานต์ บางชวด อีกครั้ง และเจ้าของที่ดินก็ยินดียกที่ดินจำนวน 8 ไร่ ให้กับทางราชการเพื่อใช้เป็นที่สร้างโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีโดยไม่คิดค่าตอบแทนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

โรงเรียนแห่งนี้ได้เปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2517 โดยเปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อน โดยมีนายสมปอง บุญยรัตน์ เป็นครูใหญ่ มีนักเรียนชาย-หญิงจำนวน 35 คน และเพื่อเป็นเกียรติแก่ นางสงกรานต์ บางชวด ผู้มอบที่ดินให้กับทางราชการจึงตั้งชื่อโรงเรียนแห่งนี้ว่า "โรงเรียนบางชวดอนุสรณ์"

ด้านงบประมาณ ปีงบประมาณ 2517 โรงเรียนได้รับงบประมาณจำนวน 50,000 บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน) สร้างอาคารเรียนชั่วคราว 1 หลัง และได้รับงบประมาณ 27,000 บาท (สองหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน) สร้างบ้านพักครู 1 หลัง หลังจากนั้น ในปีเดียวกัน ได้รับงบประมาณเพิ่มอีก 160,000 บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นบาทถ้วน) สร้างอาคารแบบ ป.1ช. ใต้ถุนสูง 2.50 เมตร โดยไม่ได้กันห้องหรือตีฝ้า

ในเดือนธันวาคม 2526 นางสุปราณี บัวสมบุญ ได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง นางสุปราณี คณะครู และกรรมการการศึกษาได้ปรับปรุงโรงเรียนในด้านต่างๆ มากมาย เช่น ปรับปรุงอาคารชั่วคราวเป็นห้องสมุด ปรับปรุงสนาม ได้งบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ สปช.103/2526 ต่อเติมชั้นล่างแบบ ป 1 ช. ได้งบประมาณสร้างส้วม แบบ สปช. 601/2526 จำนวน 1 หลัง และพัฒนาด้านอาคารเรียนอีกมากมาย ในด้านวิชาการและนักเรียน ในระหว่างที่นางสุปราณีดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ มีนักเรียนได้รับรางวัลนักเรียนพระราชทาน จำนวน 3 ราย คือปีการศึกษา 2535 ด.ญ.เสาวลักษณ์ ชมภูผิว ปีการศึกษา 2537 ด.ญ.จิตจรดา จุ้ยจัน ปีการศึกษา 2540 ด.ช.อภิวิทย์ แจ่มแจ่ม และนางสุปราณี บัวสมบุญ ได้ขอเกษียณอายุก่อนกำหนดเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2544

ในปี 2544 นายเฉลียว อารีย์ อาจารย์ใหญ่คนปัจจุบันได้ปรับปรุงงานของโรงเรียนต่อ อาทิ ปรับปรุงห้องเรียนอนุบาล สนามบาสเกตบอล ห้องส้วม ทางด้านวิชาการก็ปรับเปลี่ยนแผนใหม่ตามนโยบายของรัฐบาล

สภาพชุมชน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของโรงเรียน มีดังนี้

- สภาพของชุมชนโดยทั่วไป ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป
- สภาพเศรษฐกิจ โรงเรียนอยู่ใกล้สนามกอล์ฟอัลไพน์ ทำให้ประชาชนมีงานทำ และโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่างๆ จากทางสนามกอล์ฟอัลไพน์อีกด้วย

- สภาลังคม โรงเรียนบางซวดอนุสรณ์เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีหน่วยงานราชการทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- วัฒนธรรมของชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย

โรงเรียนบางซวดอนุสรณ์เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 10 ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง ในปีการศึกษา 2547 ณ เดือนมกราคม 2548 โรงเรียนมีบุคลากรทั้งหมด 15 คน โดยเป็นครูประจำการ 10 คน ครูอัตราจ้าง 3 คน ครูบ้านานูญ 1 คน และนักการภารโรง 1 คน ส่วนนักเรียน มีจำนวนทั้งหมด 404 คน รายละเอียดดังตารางที่ 8 และ 9

ตารางที่ 8 รายละเอียดเกี่ยวกับบุคลากรโรงเรียนบางซวดอนุสรณ์

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1. นายเฉลียว อารีย์	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
2. นางสาวดี ต้นสกุล	อาจารย์ 2 ระดับ 7
3. นางสาวสุวิรัตน์ เนียมบุญเจือ	อาจารย์ 2 ระดับ 7
4. นายเชาวพงษ์ ทิวะรัตน์	อาจารย์ 2 ระดับ 7
5. นางชุตติอาภา แต่ประสิทธิ์	อาจารย์ 2 ระดับ 7
6. นางสาวนาทฤดี ศรีสุข	อาจารย์ 2 ระดับ 7
7. นางเพียงเดือน จุยม่วงศรี	อาจารย์ 2 ระดับ 7
8. นางอัมภภรณ์ ฉอ้อนโถม	อาจารย์ 2 ระดับ 6
9. นางวิไลพร สายจันทร์ยูร	อาจารย์ 2 ระดับ 6
10. นางสาวอารีวรรณ เขียวงาม	อาจารย์ 1 ระดับ 3
11. นางสาวบุษบา พรหมสูงวงษ์	อัตราจ้าง
12. นางสาวสุโรชนี วาระปรีดี	อัตราจ้าง
13. นางสาวสุกัญญา แต่งเผือก	อัตราจ้าง
14. นางสาววันทนา นุกุลรักษ์	บ้านานูญ
15. นายเสนาะ แสงงาน	นักการภารโรง

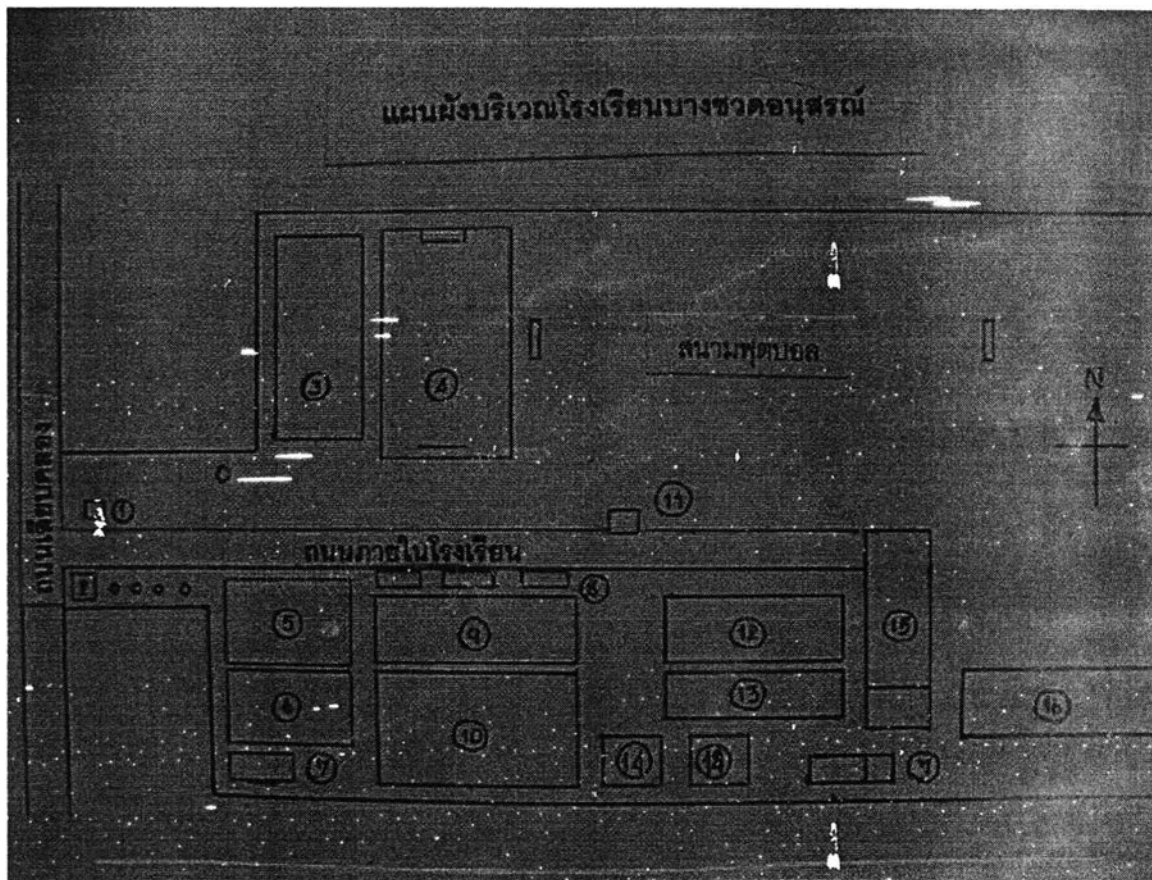
สำหรับจำนวนห้องเรียน โรงเรียนได้จัดห้องเรียนทั้งหมด 12 ห้องเรียน โดยที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 มีจำนวนนักเรียนเพียงพอที่จะแยกห้องเรียนได้แต่โรงเรียนยังไม่ได้ทำการแยกห้องเรียนเนื่องจากจำนวนครูที่มีอยู่ยังไม่ครบตามจำนวนห้องเรียน จำเป็นจะต้องรออัตราครูให้เพียงพอก่อนจึงจะสามารถแยกห้องเรียนได้ รายละเอียดนักเรียนแต่ละชั้นดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนนักเรียนโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์แยกตามชั้น (เดือนมีนาคม 2548)

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)
1. ชั้นอนุบาล 1/1	25
2. ชั้นอนุบาล 1/2	27
3. ชั้นอนุบาล 2/1	21
4. ชั้นอนุบาล 2/2	21
5. ชั้นประถมศึกษาที่ 1/1	28
6. ชั้นประถมศึกษาที่ 1/2	27
7. ชั้นประถมศึกษาที่ 2/1	30
8. ชั้นประถมศึกษาที่ 2/2	29
9. ชั้นประถมศึกษาที่ 3/1	27
9. ชั้นประถมศึกษาที่ 3/2	27
10. ชั้นประถมศึกษาที่ 4	47
11. ชั้นประถมศึกษาที่ 5/1	25
11. ชั้นประถมศึกษาที่ 5/2	24
12. ชั้นประถมศึกษาที่ 6	46
รวม	404

สำหรับการจัดผังบริเวณโรงเรียนบางขวดอนุสรณ์ ค่อนข้างมีความเหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ 8 ไร่ มีจุดอ่อนบ้างตรงจุดที่ประชุมชนตั้งอยู่เพราะโรงเรียนไม่สามารถพัฒนาพื้นที่ (ภูมิทัศน์) ให้เกิดความสวยงามอย่างเต็มที่ได้นอกจากนี้ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ก็มองว่าถึงส่งน้ำประปาที่มีขนาดใหญ่ก็มีส่วนบดบังอาคารหลังใหม่ของโรงเรียนด้วย ดังแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 แผนผังบริเวณโรงเรียนบางซวดอนุสรณ์

1. ศาลพระภูมิ	9. ห้องพักครู/ห้องธุรการ/ป.2/2 ป.3/1
2. ศาลา	10. อาคารโรงอาหาร/สหกรณ์ร้านค้า
3. ห้องสมุด/ห้องคอมพิวเตอร์	11. เสารธงชาติ
4. สนามบาสเกตบอล	12. อาคารห้อง ป.1/1 ป.1/2 ป.2/1
5. อาคารห้องอนุบาล	13. สวนสมุนไพร
6. สนามเด็กเล่น	14. บ้านพักครู
7. ห้องสุขา	15. เครื่องผลิตประปาชุมชน
8. สวนหย่อมหน้าอาคาร	16. อาคารหลังใหม่ ป.3/2 ป.4 - 6